

ความร่วมมือในกรอบสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก
(The Asia Pacific Forum of National Human Rights Institutions – APF)

APF เป็นองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ก่อตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1996 (พ.ศ.2539) และทำงานเพื่อสนับสนุนการก่อตั้งและการสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาค โดยได้รับเงินทุนสนับสนุนจากผู้ให้การสนับสนุนต่าง ๆ เช่น สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ รัฐบาลออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่เป็นสมาชิก และรวมถึงรัฐบาลไทยด้วย

วัตถุประสงค์หลักประการหนึ่งของ APF คือ การสร้างโอกาสให้สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีการทำงานและร่วมมือกันในระดับภูมิภาค ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งรวมถึง การฝึกอบรม การสร้างเสริมศักยภาพ การร่วมมือเป็นเครือข่าย และการแลกเปลี่ยนบุคลากร เพื่อเพิ่มศักยภาพให้สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถดำเนินการเรื่องปกป้อง การติดตาม ตรวจสอบ การส่งเสริม และการพัฒนาศักยภาพด้านสิทธิมนุษยชนแก่สมาชิกให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ APF ยังให้การสนับสนุนแก่รัฐบาลและภาคประชาสังคมในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนด้วย

โครงสร้างการดำเนินงาน

1. สมาชิก

ปัจจุบันสมาชิก¹ ของ APF ประกอบด้วยสมาชิกสามัญจำนวน 15 ประเทศ ซึ่งเป็นสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ก่อตั้งขึ้นสอดคล้องกับหลักการปารีส (Principles relating to the

¹ สมาชิกของ APF แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

- สมาชิกสามัญ (Full Members) คือสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่สอดคล้องกับหลักการปารีส โดยสมาชิกสามัญแต่ละประเทศจะมีผู้แทนอยู่ในคณะกรรมการบริหาร (The Forum Council) ซึ่งเป็นกลไกในการตัดสินใจขององค์กร
- สมาชิกสมทบ (Candidate Members) คือสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ไม่สอดคล้องกับหลักการปารีสอย่างสมบูรณ์ แต่คาดว่าจะสามารถกระทำได้ในระยะเวลาอันเหมาะสม (reasonable period of time) สมาชิกสมทบสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของ APF ได้ แต่ไม่สามารถมีสิทธิออกเสียงในการประชุมคณะกรรมการบริหารหรือการประชุมที่ปรึกษากฎหมาย (Advisory Council of jurists)
- สมาชิกสำรอง (Associate Members) คือสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ไม่สอดคล้องกับหลักการปารีส และคาดว่าจะไม่สอดคล้องกับหลักการในระยะเวลาอันเหมาะสม สมาชิกสำรองสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของ APF ได้แต่ไม่สามารถมีสิทธิออกเสียงในการประชุมคณะกรรมการบริหารหรือการประชุมที่ปรึกษากฎหมาย (Advisory Council of jurists)

status and functioning of national institutions for protection and promotion of human rights - Paris Principles) ประกอบด้วย อัฟกานิสถาน ออสเตรเลีย อินเดีย อินโดนีเซีย จอร์แดน มาเลเซีย มองโกเลีย เนปาล นิวซีแลนด์ ปาเลสไตน์ ฟิลิปปินส์ กาตาร์ เกาหลีใต้ ไทย และติมอร์เลสเต นอกจากนี้ APF ยังมีสมาชิกสำรองอีก 2 ประเทศ ได้แก่ มัลดีฟส์และศรีลังกา ซึ่งประเทศสมาชิกต่าง ๆ ล้วนเป็นตัวแทนของความแตกต่างของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

2. คณะกรรมการบริหาร (The Forum Council)

คณะกรรมการบริหาร (The Forum Council) เป็นกลไกที่ทำหน้าที่ในการตัดสินใจ ให้นโยบาย พิจารณาการรับสมาชิกใหม่ และทำหน้าที่อื่นๆ ตามธรรมนูญของ APF โดย Forum Council ประกอบด้วยผู้แทนอาวุโสของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแต่ละสถาบันที่เป็นสมาชิกสามัญ ปัจจุบัน กสม. เสนอชื่อ ศ.อมรา พงศาพิชญ์ เข้าร่วมเป็น Councillor

ทั้งนี้คณะ Councillor จะเลือกประธาน (ปกติจะเป็นประเทศเจ้าภาพจัดการประชุมประจำปีนั้นๆ) และรองประธาน 2 คน (ซึ่งเป็นอดีตเจ้าภาพการประชุมประจำปี และเจ้าภาพการประชุมในอนาคต) โดยมีวาระการดำเนินงาน 1 ปีหมุนเวียนกันไป

3. คณะผู้บริหารระดับสูง (Senior Executive Officers – SEO)

เครือข่ายผู้บริหารระดับสูง ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 2002 (พ.ศ. 2545) เพื่อเป็นกรอบความร่วมมือที่เปิดโอกาสให้ผู้บริหารระดับสูงของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่เป็นสมาชิก APF ได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารองค์กร นโยบายขององค์กร การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร รวมถึงการติดต่อประสานงานระหว่างกันในการทำงานในระดับภูมิภาค เช่น การแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ การฝึกอบรมด้านการสืบสวนสอบสวน การประชุมประจำปี หรือการสัมมนาเชิงวิชาการอื่นๆ

ประเทศสมาชิก APF ได้เสนอชื่อผู้ดำรงตำแหน่งสูงสุดในการบริหารสำนักงานเพื่อเป็นผู้แทนเครือข่ายผู้บริหารระดับสูง โดยล่าสุดเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2554 ได้มีการประชุมเครือข่ายผู้บริหารระดับสูงที่นครซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย โดยมีนายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์ เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เข้าร่วมประชุมในฐานะเป็นผู้แทน SEO

4. คณะที่ปรึกษาด้านกฎหมาย (Advisory Council of Jurists-ACJ)

คณะที่ปรึกษาด้านกฎหมาย เป็นคณะผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายทำหน้าที่เกี่ยวกับการตีความและการใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ รวมถึงการให้ความเห็นด้านกฎหมายระหว่างประเทศและข้อเสนอแนะเรื่องสิทธิมนุษยชนต่างๆ ตามที่ APF ร้องขอ ซึ่งข้อวินิจฉัยในเรื่องต่างๆ ถือเป็นการสร้างแนวมาตรฐานสิทธิมนุษยชนของภูมิภาค

สมาชิกสามัญจะเสนอชื่อผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายเพื่อเป็นผู้แทนของประเทศนั้นๆ เพื่อทำงานในคณะที่ปรึกษาด้านกฎหมาย โดยที่ผ่านมา กสม. ได้ทาบทาม ศ.วิจิต มันทาภรณ์ เข้าร่วมเป็นคณะที่ปรึกษาด้านกฎหมาย ACJ หนึ่ง ปัจจุบัน APF ได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานของ ACJ ที่สำคัญ ดังนี้

- จากเดิมที่ประเทศสมาชิกเสนอรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเป็น ACJ สามารถดำรงตำแหน่งได้ 5 ปี ปัจจุบันลดเวลาดำรงตำแหน่งจาก 5 ปีเหลือ 3 ปีแต่สามารถดำรงตำแหน่งต่อได้ 2 วาระ

- การกำหนดหัวข้อในการศึกษา (reference) ได้เปลี่ยนแปลงโดยให้มีกระบวนการคัดเลือกโดยคณะกรรมการร่วมระหว่าง APF กับ ACJ โดยให้สมาชิก APF แต่ละประเทศหารือกับ ACJ และ NGOs ภายในประเทศพร้อมนำเสนอหัวข้อและคำถามที่ต้องการศึกษา โดย ACJ จะจัดทำรายงานและข้อเสนอแนะ และให้มีกระบวนการในประเทศพิจารณารายงานเพื่อรายงานสถานการณ์ในประเทศต่อที่ประชุมในการประชุมประจำปีครั้งต่อไป

5. ฝ่ายเลขานุการ (APF Secretariat)

ฝ่ายเลขานุการเป็นส่วนงานที่นำการตัดสินใจของคณะกรรมการบริหารเพื่อนำมาดำเนินการ และบริหารงานกิจการทั่วไปของ APF โดยปัจจุบัน APF มีสำนักงานของฝ่ายเลขานุการอยู่ที่นครซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับความร่วมมือในกรอบ APF

ที่ผ่านมาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีโอกาสเข้าร่วมการประชุมกับ APF ครั้งแรกในการประชุมประจำปีครั้งที่ 7 ระหว่างวันที่ 11-13 พฤศจิกายน 2545 ณ กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดียและได้รับการตอบรับให้เป็นสมาชิกสามัญ (full member) หลังจากที่ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า กสม. มีความเป็นอิสระ สอดคล้องกับหลักการปารีส (Paris Principles) และหลังจากนั้น กสม. ได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมประจำปี APF อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

การดำเนินงานและสถานะสุดท้าย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมประจำปีครั้งที่ 16 ระหว่างวันที่ 6-8 กันยายน 2554 โดยจะมีการหารือ (theme) ในประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนต่างๆ อาทิ เรื่อง ความหลากหลายทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ สิทธิในการพัฒนา เป็นต้น

สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรกฎาคม 2554